

เขียดหลังปุ่ม, เขียดน้ำนอง
Occidozyga martensii (Peters, 1867)
Marten's puddle frog

เขียดหลังป้อม เขียดน้ำนอง – *Occidozyga martensii* (Peters, 1867)

ลักษณะ มีขนาดตัวเล็ก (จากปลายปากถึงรูกันประมาณ 30 มิลลิเมตร) ลำตัวสั้นและป้อม ผิวหนังลำตัวมีตุ่มเล็กกระจายและมีหนาแน่นทางส่วนท้ายของลำตัวมากกว่าทางส่วนหน้าของลำตัว แต่ผิวหนังลำตัวด้านท้องเรียบ มีรอยพับของผิวหนังจากด้านท้ายตาผ่านไปทางด้านบนของแผ่นเยื่อแก้วหูแล้ววกลงไปที่ส่วนต้นของขาหน้า และมีรอยพับของผิวหนังพาดขวางบนหัวทางด้านท้ายตา

ด้านหลังสีน้ำตาลเทาหรือสีน้ำตาลเข้ม แต่สีบนหัวและบนหลังมีความแปรผัน เพราะบางตัวมีด้านหลังเป็นสีเขียวสม่ำเสมอ แต่บางตัวมีแถบสีส้มกว้างพาดขวางบริเวณหัวไหล่หรือเฉพาะส่วนปลายของหัวที่เป็นสีส้ม และบางตัวมีด้านหลังสีน้ำตาลเข้มหรือสีดำและมีหางยาวสีน้ำตาลเหลือง 2 ทางอยู่ทางขอบด้านข้างของหลัง และบางตัวของสีด้านหลังทั้ง 4 รูปแบบมีเส้นสีครีมหรือสีน้ำตาลเหลืองพาดตามยาวบนหลังในแนวกลางตัวจากปลายปากถึงรูกัน ด้านท้องสีขาวแต่มีจุดสีดำเล็กกระจายและมีรอยพับของผิวหนังพาดขวางบริเวณหน้าอก ขาหน้าไม่มีจุดหรือแถบสีเข้มพาดขวาง แต่ขาหลังมีแถบสีเข้มพาดขวาง

ขาหน้าสั้นแต่ขาหลังค่อนข้างยาว เมื่อพับขาหลังแนบกับลำตัวไปทางด้านหน้า ข้อตื้นอยู่ในตำแหน่งด้านท้ายตา นิ้วตีนหน้าไม่มีแผ่นหนังระหว่างนิ้ว นิ้วตีนหลังมีแผ่นหนังประมาณ $\frac{3}{4}$ ของความยาวนิ้ว ส่วนปลายของนิ้วทุกนิ้วเรียว

ลูกอ๊อดมีขนาดตัวเล็ก ส่วนหัวเรียว ลำตัวสีน้ำตาลและมีจุดสีดำกระจาย มีแถบสีเข้มยาวจากช่องเปิดจมูกกลางผ่านตาและไปสิ้นสุดทางด้านท้ายของตา ตาใหญ่และอยู่ค่อนข้างทางด้านบนของหัว หางยาวและมีกล้ามเนื้อแข็งแรง แผ่นครีบทงเล็ก ปากอยู่ด้านหน้าสุดของหัว ช่องปากเล็ก ริมฝีปากล่างมีรูปร่างโค้งคล้ายเกือกม้าและยึด-หดเข้าไปในอุ้งปากได้ ไม่มีตุ่มพิน แต่มีจะงอยปากที่ขอบเป็นเป็นรอยหยัก จะงอยปากกลางใหญ่กว่าจะงอยปากบน

การแพร่กระจาย จีน เมียนมาร์ ลาว เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย ในประเทศไทยพบทุกภาคของประเทศ ในพื้นที่สถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราชพบบริเวณโดยรอบอ่างเก็บน้ำ และบริเวณลำห้วยของถ้ำจงอาง

พื้นที่อาศัย ในเวลากลางวันหลบซ่อนตัวอยู่ในพุ่มของพรรณพืชที่เติบโตปกคลุมขอบอ่างเก็บน้ำ และสองฝั่งลำห้วยบริเวณถ้ำจงอาง หรือหลบซ่อนตัวอยู่ในซอกหินข้างลำห้วยบริเวณถ้ำจงอาง และออกหากินเวลากลางคืนบนพื้นดินเปิดโล่งของอ่างเก็บน้ำ และบนลานหินบริเวณถ้ำจงอาง

นิสัย อาศัยในแหล่งน้ำได้ทั้งระบบนิเวศน้ำนิ่งและระบบนิเวศน้ำไหล ผสมพันธุ์และวางไข่ในอ่างเก็บน้ำและแอ่งน้ำขังที่อยู่ข้างลำห้วยบริเวณถ้ำจงอาง

ลูกอ๊อดหากินอยู่ตามพื้นล่างของแหล่งน้ำและว่ายน้ำได้เร็วมาก กินตะกอนอินทรีย์สารตามพื้นท้องน้ำ เมื่อควนน้ำในแอ่งน้ำที่อาศัยอยู่ให้ขุ่น จะลอยตัวขึ้นมาที่ผิวน้ำ

สถานภาพ ไม่ได้เป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. 2535 และไม่มีสถานภาพเพื่อการอนุรักษ์ตามเกณฑ์ของ Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning (2005) และตามเกณฑ์ของ IUCN (2008)